

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1344
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.4.2024/40
Karar Numarası : 2024/353
Başvuran : Y. E.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın kaldığı ceza infaz kurumunda mahpusların aynı anda görüşülebileceği ziyaretçi sayısının altı kişiyle sınırlandırılması ve 0-6 yaş arasındaki çocuk ziyaretçilerin bu sayıya dahil edilmesinin hukuka aykırı olduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kurban Bayramı dolayısıyla Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından 1/7/2023 tarihinde ek olarak açık görüş hakkı tanındığını, Mardin ilinde ikamet etmekte olan ailesinin açık görüş ziyaretine geldiğini fakat barındığı ceza infaz kurumu idaresi tarafından güvenlik tedbiri gerekçe gösterilerek ziyaretçi sayısının altı kişi ile sınırlandırılması sebebiyle babasının açık görüş ziyaret alanına alınmadığını, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da ziyaretçi sayısı ile ilgili bir hüküm bulunmadığını,

b. Ziyaretine gelenler arasında 0-6 yaş arasında iki yeğenin bulunduğunu ve yeğenlerinin de altı kişinin içinde sayıldığını, söz konusu uygulamaya başka bir mahpus tarafından yapılan itiraz sonucunda infaz hakimliği ve ağır ceza mahkemesi tarafından "çocukların güvenlik zafiyeti oluşturmayacağı ve çocukların sınırlı sayıya dahil edilemeyeceği" yönünde karar verildiğini, Kurum tarafından söz konusu kararların dikkate alınmadığını, kendisinin ve ailesinin maddi manevi olarak zarar gördüğünü iddia etmiştir.

3. Muhatap Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden 26/7/2023 tarihinde alınan yazılı görüş ve eklerinde özetle;

a. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kayıtlarına göre; başvuranın açık görüş hakkını altı ziyaretçiyle 1/7/2023 tarihinde saat 13.30-14.30 saatleri arası 60 dakika olarak kullandığı,

b. Beyanında ziyaretine katılmadığını belirttiği babası S. E.'nin ise aylık açık görüş hakkını 3/7/2023 tarihinde saat 15.30-16.30 saatleri arasında 60 dakika olarak gerçekleştirdiğinin tespit edildiği,

c. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in "Ziyaret edebilecek kişiler" başlıklı 14'üncü maddesinde; "(...) Ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, ceza infaz kurumu tarafından belirlenir.” hükmünün bulunduğu,

ç. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından onaylanan Kurum İç Yönergesinin “Yedinci Bölüm: Hükümlü ve Tutukluların Dışarı ile İlişkileri” başlıklı 36’ncı maddesinin (ç) bendinde; “Hükümlü ve tutuklu aynı anda en fazla 6 ziyaretçi ile görüşür.” denildiği,

d. Sonuç olarak ilgili mevzuat çerçevesinde hükümlünün altı kişiden fazla ziyaretçisi ile aynı anda görüş yapabileceğinin bulunmadığı belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. İlgili mevzuat ile infaz hakimliği ve ağır ceza mahkemesi kararlarına göre 0-6 yaş arası çocukların ziyaretçi sınırlamasına dahil edilemeyeceği,

b. Kurum İç Yönergesinin Kanun ve Yönetmelik hükümlerine aykırı olamayacağı,

c. 0-6 arası yaşlardaki iki yeğenin altı kişilik ziyaret kotasına dahil edilmesi sebebiyle 1000 kilometreden fazla yol kat ederek ziyaretine gelen 70 yaşındaki babasının ziyaretine izin verilmeyerek mağdur edildiği iddia edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17’nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şu şöyledir:

“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön inceleme yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasına göre;

“Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

a. Kurumun görev alanına girip girmediği,

(...)

yönlerinden incelenir.”

8. Mezkûr Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesinde; “Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.” hükmüne yer verilmiştir.

9. Anılan Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup

bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

12. 6701 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

13. OPCAT’in 19’uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

14. Somut olayda başvuran, Kurum tarafından altı kişiyle sınırlandırılan açık görüş ziyaretçi sayısına 0-6 yaş aralığındaki iki yeğeni ile yaptığı görüşmenin dahil edilmesi sebebiyle yaşlı olan babasıyla görüştürülmemesinin hukuka aykırı olduğunu iddia etmiştir.

15. Anayasa’nın 20’nci maddesinde; *“Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.”* hükmü bulunmaktadır. Aynı şekilde, Türkiye’nin tarafı bulunduğu İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi’nin 8’nci maddesine göre; *“Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.”*

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)’e göre, hükümlü ve tutukluların hukuka uygun olarak özel ve aile hayatının sınırlandırılması cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Öte yandan hükümlü ve tutukluların özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı, cezaevi idaresinin hükümlü ve tutukluların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır (bakınız; AİHM, *Messina/İtalya* (No. 2), B. No: 25498/94, 28/12/2000, para. 61; *Ouinan/Fransa*, B. No: 13756/88, 12/3/1990; *Vlasov/Rusya*, B. No: 78146/01, 12/6/2008, para. 123; *Kučera/Slovakya*, B. No: 48666/99, 17/7/2007, para. 127). Bununla beraber bu yükümlülük yerine getirilirken cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz ve doğal sonuçlarının gözetilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile özel

hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir denge sağlanmalıdır. Ancak cezaevinde bulunmanın doğal sonucu olarak idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir (AYM, *Mehmet Koray Eryaşa*, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, para. 89).

17. Yukarıda alıntı yapılan AİHM ve AYM kararları çerçevesinde, mahpusların aile bireyleri ve yakınlarıyla ceza infaz kurumunda açık ya da kapalı görüş yapmalarının ve bu görüşlere ilişkin sınırlamaların özel ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla başvuranın iddialarının işkence ve kötü muamele yasağı ihlaline yönelik olmadığı ve başvurunun özünün aile hayatına saygı hakkı kapsamında kaldığı değerlendirilmektedir.

18. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

19. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve içtihatlarla birlikte ele alındığında; Kurumun görev alanına girmediği değerlendirilen başvurunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/4/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYZA
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye